

BAROČNA MEGLICA

Avtorji:

Maj Bilkerbach

Maj Flajnik

Lars Šumak

Oliver Šturm

Andraž Korenjak

Aid Jusić

Lovro Kromar

Mentorji:

Aleš Miklič

Andrej Martinek

Sebastjan Abbad

POVZETEK

Turistični projekt "čutna soba baroka" se osredotoča na raziskovanje baročnega obdobja v Ljubljani, ki je bogata z baročnimi znamenitostmi. Učenci turističnega krožka smo zasnovali interaktivno doživetje, ki obiskovalcem omogoča, da izkusijo barok skozi vse svoje čute: vid, vonj, dotik in sluh. Med ključnimi točkami projekta so slikovna kulisa, posebni vonji, glasbena kulisa in predmeti za dotik, kot so svila in porcelan. Želimo promovirati bogato kulturno dediščino Ljubljane, povečati zanimanje za barok in ponuditi obiskovalcem edinstveno doživetje. Analize ankete med obiskovalci so pokazale, da je projekt privlačen in inovativen. S tem turističnim projektom si želimo povečati zavedanje o pomembnosti baroka za Ljubljano in privabiti različne obiskovalce.

KLJUČNE BESEDE: Barok, Ljubljana, čutna soba, kulturna dediščina, arhitektura, kiparstvo, slikarstvo, interaktivna doživetja

Summary:

The tourist project "sensory room of Baroque" focuses on exploring the Baroque period in Ljubljana, a city rich in Baroque landmarks. Students of the tourism club have designed an interactive experience that allows visitors to experience the Baroque through all of their senses: sight, smell, touch, and hearing. Key elements of the project include visual settings, specific scents, a musical ambiance, and tactile objects such as silk and porcelain. The aim of the project is to promote Ljubljana's cultural heritage, increase interest in the Baroque, and offer visitors a unique experience. Survey analyses among visitors have shown that the project is attractive and innovative. This tourist initiative aims to raise awareness of the importance of the Baroque in Ljubljana and attract diverse visitors.

Keywords: Baroque, Ljubljana, sensory room, cultural heritage, architecture, sculpture, painting, interactive experiences.

Kazalo

1. Uvod	5
1. Barok	7
2. Baročni umetniki in njihova dela.....	8
2.1. Slikarstvo	8
2.2. Kiparstvo in arhitektura.....	8
2.3. Glasba.....	9
3. Barok na slovenskem	9
3.1. Arhitektura.....	9
3.2. Kiparstvo	10
3.3. Književnost.....	10
3.4. Glasba.....	10
4. Baročni umetniki, ki so delovali na slovenskem in njihova dela.....	11
4.1. Slikarstvo	11
4.2. Kiparstvo	11
4.3. Arhitektura.....	12
5. Baročna Ljubljana	12
6. Turistični projekt - čutna soba.....	15
7. Analiza	16
8. Predstavitev na turistični tržnici.....	19
9. Zaključek	20
10. Viri in literatura.....	21

1. Uvod

Ko smo v okviru turističnega krožka razmišljali o letošnji temi naše turistične naloge, smo želeli izbrati nekaj, kar bi združevalo zgodovino, umetnost in turizem. S pomočjo miselne nevihte in tridnevnega tabora za nadarjene učence in člane turističnega krožka, smo prišli do idej in izvedbe našega turističnega izdelka. Odločili smo se za obdobje baroka, saj nas je očarala njegova bogata estetika, dramatičnost in vpliv na arhitekturo, še posebej v Ljubljani. Mesto, ki ga je močno zaznamoval arhitekt Jože Plečnik, v sebi skriva tudi številne baročne bisere, ki jih želimo podrobneje raziskati.

Naš cilj je bil ne le preučiti baročne znamenitosti Ljubljane, temveč tudi razviti turistični produkt, ki bi obiskovalcem približal to veličastno obdobje. Verjamemo, da lahko s kombinacijo raziskovanja zgodovinskih virov in kreativnih pristopov ustvarimo zanimivo doživetje, ki bo navdušilo tako domačine kot turiste.

1. Barok

Barok je umetnostnozgodovinsko obdobje, ki se je razvilo v Evropi konec 16. stoletja in trajalo do sredine 18. stoletja. Značilen je po svoji razkošnosti, dramatičnosti in čustveni izraznosti. Barok se je pojavil kot odgovor na strogo renesanso, predvsem pa kot del protireformacije, kjer je Katoliška cerkev želela skozi umetnost navdušiti in prepričati vernike.

Značilnosti baroka po področjih:

V slikarstvu in kiparstvu:

- Dramatična uporaba svetlobe in sence.
- Dinamične kompozicije in gibanje v figurah.
- Bogate barve in realistični detajli.
- Religiozne in mitološke teme z močnim čustvenim nabojem.
- Iluzionistične poslikave stropov, ki ustvarjajo vtis nebes.

V arhitekturi:

- Razkošna dekoracija in monumentalnost (npr. cerkev sv. Petra v Rimu).
- Uporaba ovalnih tlorisov in ukrivljenih oblik.
- Dinamične fasade in bogato okrašeni interierji.
- Poudarek na veličastnosti, ki naj vzbuja občudovanje in moč.

V književnosti in gledališču:

- Zapletene metafore, simboli in kontrasti.
- Osredotočenost na minljivost življenja .
- Razvoj operne umetnosti in baleta.
- Tematike o ljubezni, smrti, veri in moči.

V glasbi:

- Razvoj opere, oratorija in koncerta.
- Uporaba kontrapunkta in polifonije (npr. Bach, Händel, Vivaldi).
- Dramatični izrazi v glasbi in uporaba novih instrumentov.

- Razvoj oblik, kot so fuga in suita.

Barok je bil v umetnosti sredstvo za ustvarjanje močnih čustvenih vtisov in presežkov, ki so odražali tako verske kot posvetne ideale moči in veličine.

2. Baročni umetniki in njihova dela

2.1. Slikarstvo

- **Caravaggio (1571–1610)**: Italijanski slikar, znan po uporabi **chiaroscuro** (močan kontrast med svetlobo in temo). Njegova dela, kot sta *Klicanje svetega Mateja* in *Judita obglavlja Holoferna*, so vplivala na številne naslednike.
- **Peter Paul Rubens (1577–1640)**: Flamski slikar, ki je združil severno renesančno tradicijo z baročnim slogom. Njegove slike, kot je *Dviganje križa*, so polne gibanja in živahnih barv.
- **Rembrandt van Rijn (1606–1669)**: Nizozemski mojster, znan po globokih psiholoških portretih in uporabi svetlobe. Njegova *Nočna straža* je ena najbolj znanih slik zahodne umetnosti.
- **Diego Velázquez (1599–1660)**: Španski slikar, ki je ustvaril realistične portrete in prizore iz vsakdanjega življenja. Njegovo delo *Las Meninas* je kompleksna kompozicija, ki raziskuje perspektivo in resničnost.
- **Johannes Vermeer (1632–1675)**: Nizozemski slikar, znan po upodobitvah tihožitij in notranjih prizorov. Njegova *Dekle z bisernim uhanom* je ikonična podoba skrivnostne lepote.

2.2. Kiparstvo in arhitektura

- **Gian Lorenzo Bernini (1598–1680)**: Italijanski kipar in arhitekt, ki je oblikoval baročni Rim. Njegova skulptura *Zamaknjenje svete Terezije* v cerkvi Santa Maria della Vittoria prikazuje mistično izkušnjo z izjemno dinamiko in čustvenostjo. Bernini je zasnoval tudi **Trg svetega Petra** v Vatikanu, ki s svojo ovalno obliko in kolonadami ustvarja občutek objema.

- **Francesco Borromini (1599–1667):** Italijanski arhitekt, znan po inovativnih in dinamičnih zasnovah. Njegova cerkev *San Carlo alle Quattro Fontane* v Rimu je primer kompleksne geometrije in fluidnih oblik, značilnih za barok.

2.3. Glasba

- **Johann Sebastian Bach (1685–1750):** Nemški skladatelj, ki je mojstrsko obvladal kontrapunkt in harmonijo. Njegova *Maša v h-molu* in *Brandenburški koncerti* so vrhunci baročne glasbe.
- **Antonio Vivaldi (1678–1741):** Italijanski skladatelj in violinist, najbolj znan po ciklu koncertov *Štirje letni časi*, ki slikovito upodabljajo različne letne čase skozi glasbo.
- **George Frideric Handel (1685–1759):** Nemško-angleški skladatelj, znan po svojih operah, oratorijih in instrumentalnih delih. Njegov oratorij *Mesija*, z znamenitim zborom *Aleluja*, je eno najbolj priljubljenih del klasične glasbe.

Ti umetniki so s svojimi deli oblikovali baročno obdobje in pustili trajen vpliv na razvoj umetnosti v prihodnjih stoletjih.

3. Barok na slovenskem

Barok na Slovenskem je zaznamoval obdobje od konca 16. do sredine 18. stoletja, ko je dežela doživljala pomembne kulturne in umetniške spremembe. To obdobje je bilo močno povezano s protireformacijo, ki je spodbujala obnovo katoliške vere in posledično vplivala na razvoj umetnosti, arhitekture in književnosti.

3.1. Arhitektura

Baročna arhitektura na Slovenskem se je izrazila skozi gradnjo cerkva, samostanov in drugih sakralnih objektov. Značilne so bile razkošne fasade, dinamične oblike in bogata notranja oprema. Med pomembnejšimi primeri so:

- **Ljubljanska stolnica (Stolnica sv. Nikolaja):** Zgrajena med letoma 1701 in 1706 po načrtih arhitekta Andree Pozza. Notranjost krasijo freske Giulia Quaglia, ki so bile naslikane med letoma 1703 in 1706 ter 1721 in 1723.

- **Cerkev Marijinega oznanjenja (Frančiškanska cerkev) v Ljubljani:** Zgrajena med letoma 1646 in 1660 pod vodstvom Francesca Olivierija in Francesca Rosine. Notranjost je bila poslikana s freskami Matevža Langusa sredi 19. stoletja, glavni oltar pa je delo kiparja Francesca Robbe iz leta 1736.
- **Semeniška knjižnica v Ljubljani:** Ustanovljena leta 1701 kot prva javna znanstvena knjižnica na Slovenskem. Stropno fresko je naslikal Giulio Quaglio leta 1721, hrastove omare pa je izdelal mizar Josip Wergant do leta 1725.

3.2. Kiparstvo

Baročno kiparstvo na Slovenskem je doseglo vrhunec z deli italijanskega kiparja Francesca Robbe, ki je med drugim ustvaril:

- **Robbov vodnjak (Vodnjak treh kranjskih rek):** Postavljen leta 1751 pred ljubljansko Mestno hišo. Vodnjak predstavlja tri kranjske reke: Savo, Krko in Ljubljanico, ki jih personificirajo trije kipi z amforami, iz katerih teče voda.

3.3. Književnost

Baročna književnost na Slovenskem je bila tesno povezana s cerkvijo, prevladovala so pridige, verske pesmi in dramatika. Pomembni predstavniki so:

- **Janez Svetokriški (Tobia Lionelli):** Kapucinski menih in pridigar, avtor zbirke pridig "Sveti priročnik" (Sacrum promptuarium), ki je izhajala med letoma 1691 in 1707. Njegove pridige so bile znane po izumetničenem jeziku, bogatem z latinskimi citati in eksampli (zgledi).
- **Škofjeloški pasijon:** Najstarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku, ki ga je napisal kapucin pater Romuald (Lovrenc Marusič) leta 1721. Gre za procesijsko igro o Kristusovem trpljenju, ki se še danes uprizarja v Škofji Loki.

3.4. Glasba

V baročnem obdobju se je na Slovenskem razvijala tudi glasba, predvsem cerkvena. Leta 1701 je bila ustanovljena **Academia Philharmonicorum**, predhodnica današnje Slovenske filharmonije, ki je združevala glasbenike in ljubitelje glasbe ter pomembno prispevala k razvoju glasbene kulture v Ljubljani.

Barok na Slovenskem je torej zaznamovalo bogato umetniško ustvarjanje, ki je pustilo trajen pečat v arhitekturi, kiparstvu, književnosti in glasbi ter oblikovalo kulturno podobo dežele v tem obdobju.

4. Baročni umetniki, ki so delovali na slovenskem in njihova dela

4.1. Slikarstvo

- **Valentin Metzinger (1699–1759):** Francoski slikar, ki se je naselil v Ljubljani. Ustvaril je več kot 500 del, predvsem oltarnih slik in fresk. Njegova dela odlikujejo baročna čustvenost, dinamične kompozicije in barvna harmonija.
- **Franc Jelovšek (1700–1764):** Slovenski slikar in freskant, ki je deloval predvsem na Kranjskem. Njegove freske krasijo številne cerkve, znan je po poslikavah v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani.
- **Fortunat Bergant (1721–1769):** Eden najpomembnejših slovenskih baročnih slikarjev, znan po oltarnih slikah in portretih. Njegova dela odlikujejo liričnost, rokokojska igrivost in barvna živahnost.
- **Anton Cebej (1722–po 1774):** Slovenski slikar, ki je ustvarjal predvsem oltarne slike. Njegovo delo "Sv. Urh" (ok. 1765) je primer baročne slikovitosti in pretanjenega občutka za barve.
- **Franc Mihael Strauss (1674–1740):** Slikar iz Slovenj Gradca, znan po oltarnih slikah in krajinah. Njegova dela kažejo vpliv holandskih mojstrov 17. stoletja.

4.2. Kiparstvo

- **Francesco Robba (1698–1757):** Italijanski kipar, ki je večino svojega življenja deloval v Ljubljani. Njegovo najbolj znano delo je **Robbov vodnjak** (1751), ki krasi Mestni trg v Ljubljani. Vodnjak predstavlja tri kranjske reke: Ljubljanico, Savo in Krko.
- **Angelo Putti (ok. 1660–1730):** Italijanski kipar, ki je deloval na Kranjskem. Ustvaril je številne kipe za cerkve, med drugim tudi sedeče kipe štirih emonskih škofov v ljubljanski stolnici.

4.3. Arhitektura

- **Giovanni Fusconi (17. stoletje):** Italijanski arhitekt, ki je zasnoval ljubljansko stolnico sv. Nikolaja (1701–1706). Stolnica je primer baročne arhitekture z bogato okrašeno notranjostjo in značilno kupolo.
- **Candido Zulliani (1712–1769):** Italijanski arhitekt, ki je deloval na Goriškem. Zasnoval je več cerkva in drugih sakralnih objektov, ki odražajo baročno razkošje in dinamiko.

Ti umetniki so s svojimi deli oblikovali baročno podobo slovenskega prostora in prispevali k bogati kulturni dediščini.

5. Baročna Ljubljana

Baročna Ljubljana je mesto, ki je v 17. in 18. stoletju doživelo pomembne arhitekturne in umetniške preobrazbe, ki so mestu vtisnile značilen pečat. V tem obdobju so nastale številne stavbe in umetniška dela, ki še danes oblikujejo podobo mesta.

Pomembne baročne znamenitosti v Ljubljani:

- **Ljubljanska stolnica**

- **Frančiškanska cerkev**

- **Križanske**

- Robbov vodnjak

6. Turistični projekt - čutna soba

Čutna soba baroka – Doživetje v srcu Ljubljane

Vstopite v svet razkošja, elegance in prefinjenega uživanja – v **Čutno sobo baroka**, kjer boste doživeli Ljubljano, kot so jo poznali v 17. in 18. stoletju. Ta edinstveni turistični produkt popelje obiskovalce v obdobje baročnih palač, veličastnih plesov, bogatih vonjev in melodij, ki so nekoč odzvanjale v ulicah našega mesta.

Kaj lahko pričakujete?

- ◆ **Slikovni mozaik** – soba, osvetljena s slikami, ki oživljajo prizore iz baročnega življenja Ljubljane in vas popelje v drug čas.
- ◆ **Vonji preteklosti** – preizkusite dišave baročnega dvora: cvetlične esence, vonj svežega pergamenta, začimbe in medena sladkost.
- ◆ **Glasbena kulisa** – prisluhnite nežnim tonom čembala, violin in lutnje, ki bodo zaokrožili vašo izkušnjo.
- ◆ **Dotik razkošja** – občutite težo brokata, mehkobo svilenih rokavic in gladkost baročnega porcelana.

Zakaj obiskati Čutno sobo baroka?

Ta doživljajska soba ni le ogled – je potovanje skozi čas. Skozi zgodbo, ki jo boste doživeli z vsemi čuti, boste Ljubljano spoznali na način, kot ga še niste. Vsaka podrobnost je skrbno zasnovana, da pričara vzdušje, v katerem so nekoč uživali plemiči in premožni meščani.

Pridružite se nam na tem nepozabnem baročnem doživetju in za trenutek postanite del razkošne preteklosti.

Razdelitev nalog:

Kamsi O. in Oliver Š. skrbita za promocijo čutne sobe.

Andraž in Maj B. goste pospremita v sobo in razložita potek obiska.

Maj F. in Lars Š. pripravita vse potrebščine (svila, porcelan, dišavo, glasbo in projektor)

V primeru tehničnih težav se obrneš na Larsa Š.

7. Analiza

Turisti, ki obiščejo Ljubljano, si pogosto želijo doživetij, ki združujejo zgodovino, kulturo in čute. Naš turistični krožek je zasnoval edinstven koncept „čutne sobe baroka“, kjer obiskovalci doživijo baročno obdobje z vsemi čuti: vidom, sluhom, vonjem, dotikom.

Glavni cilji projekta so bili:

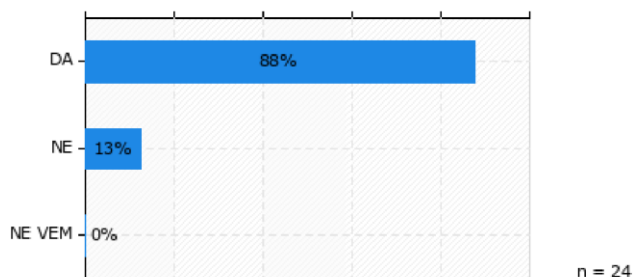
- Ponuditi interaktivno doživetje baroka v Ljubljani.
- Povečati zavedanje o baročnem obdobju in njegovi vlogi v zgodovini mesta.
- Privabiti turiste in domačine s celostnim doživetjem.
- Razviti trajnosten in inovativen turistični produkt.

Za oceno učinka našega projekta smo izvedli anketo med zaposlenimi in učenci šole. Vprašanja so vključevala:

- Ali poznate obdobje baroka?
- Ali ste pred obiskom vedeli, da ima Ljubljana pomembne baročne znamenitosti?
- Kako zanimiva se vam zdi Čutna soba kot turistični produkt?

Rezultati ankete so prikazani v spodnjem grafu:

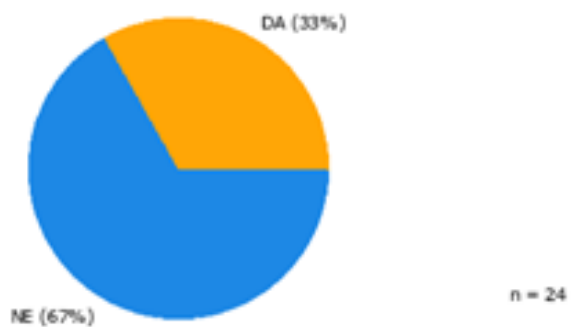
Ali poznaš obdobje baroka? (n = 24)

Katere baročne znamenitosti Ljubljane poznaš?

Q2	Katere baročne znamenitosti Ljubljane poznaš?				
	Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Veljavni	Kumulativa
	tromostovje	4	17%	17%	17%
	stolnica, robov vodnjak, baročna palača	1	4%	4%	21%
	Robbov vodnjak, stolnica	3	13%	13%	33%
	grad	1	4%	4%	38%
	ne vem	1	4%	4%	42%
	Robbov vodnjak	14	58%	58%	100%
Veljavni	Skupaj	24	100%	100%	
Manjkajoči	Skupaj	0	0%		
	SKUPAJ	24	100%		

Ali si že obiskal posebno sobo doživetij? (n = 24)

Mislimo, da bi naš turistični produkt privabil veliko obiskovalcev, saj je sodoben, poseben in nenavaden.

8. Predstavitev na turistični tržnici

Na turistični tržnici se bomo predstavili s čutno sobo Baročna meglica, ki bo omogočila izkušnjo Baročne Ljubljane. Naredili bomo leseno ogrodje, dodali belo kopreno. V notranjosti bo stol, projektor, zvočnik, poseben vonj in predmeti za dotik (svila, začimbe, porcelanast lonček). Tako bodo lahko obiskovalci doživeli in začutili barok. Pri tem se bodo obiskovalci usedli in si ogledali našo posebno doživetje Ljubljane.

9. Zaključek

Naš turistični produkt Baročna meglica, kot projekt čutna soba baroka je zanimiv turistični izdelek, saj smo učenje in doživetje združili na inovativen način. Na posebnem tridnevnem taboru smo skupaj z ostalimi učenci raziskovali obdobje baroka v svetu, Sloveniji in Ljubljani. Odkrili smo veliko zanimivega in se pri tem tudi zabavali. O tem govorijo tudi naše zgornje slike.

Naš cilj ostaja enak: izdelati turistični izdelek, ki omogoča nepozabno potovanje skozi zgodovinski čas Ljubljane. Verjamemo, da bo naš izdelek zanimiv in bo pritegnil različne obiskovalce.

10. Viri in literatura

- Šumi., N. (1992). Po poti baročnih spomenikov Slovenije, Delo Tiskarna
- Šumi., N. (1961). Ljubljanska baročna arhitektura, Slovenska matica
- Kemperl. M, Vidmar,. L. (2014). Barok na slovenskem, Cankarjeva založba
- Wikipedia, barok (dostop 27. 1. 2025)
- www.slideshare.net, barok (dostop 27. 1. 2025)
- Dijaški.net, barok (dostop 28. 1. 2025)
- www.slideshare.net, barok v Sloveniji (dostop 28. 1. 2025)
- <https://nadskofija-ljubljana.si/nadskofija/nadskofija-na-dlani/stolnica-sv-nikolaja/> (dostop 28. 1. 2025)
- <https://ljubljanafestival.si/krizanke/krizanke-sredisce-vasih-doizivetij/> (dostop 28. 1. 2025)
- https://sl.wikipedia.org/wiki/Cerkev_Marijinega_oznanjenja,_Ljubljana (dostop 29. 1. 2025)
- <https://www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/ljubljana-zate/pregled-vseh-projektov/robov-vodnjak/> (dostop 29. 1. 2025)